

1

Два месеца след като съпругът ѝ почина на 12 ноември 1851 г., Елайза Рипъл престана да пише на майка си в Каламазу. Причината беше едновременно проста и сложна. Беше получила от нея три писма, които до едно оплакваха горко кончината на Питър. Но освен преживения шок (напълно разбираем предвид факта, че той беше застрелян при пиянска свада в един бар в Монтерей) Елайза изпита по-скоро облекчение, отколкото покруса. Бяха женени малко повече от две години – тя беше деветнайсетгодишна, когато баща ѝ я предаде на Питър, тогава на трийсет и осем. Елайза почти не го познаваше, защото той беше ново лице в Каламазу – гостуваше на свой братовчед в града. Беше се представил като заможен и благовъзпитан човек, опитен пътешественик с връзки и средства. Елайза бе нанесла оскърбление и на двамата си родители, като се влюби в свой връстник от Ирландия, графство Корк, който работеше в дъскорезница, но не в тази на баща ѝ, говореше напевно, нямаше пукната пара и отгоре на всичко беше католик. Всички в семейството ѝ бяха заклетни протестанти ковенантери¹, поради което бяха убедени, че ирландците, особено тези от Корк и Дъблин, са бездушни грешници. Баща ѝ посочи един избягал роб, който беше прекосил река Охайо и беше влязъл в Синсинати, след което се беше отправил на север, и ѝ каза: „Подобре Джосая Грант, отколкото тоя мръсен ирландец“.

Питър никога не беше споменавал пред родителите ѝ, че е привърженик на ковенантското движение, нито че поне е презвитерианец, но носеше подходящо име – Каргил², освен това нямаше нищо против да се венчаят в малката им църква в Каламазу. По време на сватбеното тържество Елайза мислеше само за Лиам Калахан: как той стоеше на ъгъла на Ловъл Стрийт и Парк Стрийт и край него се носеха червени есенни листа, докато изпращаше с поглед каретата им към църквата.

Може би родителите ѝ предполагаха, че Питър ще се установи в Каламазу, ще си купи хубава къща и ще дари майка ѝ с внуци, които тя очакваше с нетърпение, но когато снегът се стопи напролет, той вече бе готов да се отправи към Калифорния, Златната треска и своето бъдещо богатство. Цялото му богатство се оказа бъдещо – по Коледа Елайза вече бе наясно, че състоянието, с което спечели родителите ѝ, е просто мираж. Разбира се, тя трябваше да замине с Питър като негова слугиня. Това също стана ясно. Родителите ѝ не оспорваха разбирането, че жената е родена, за да слугува на мъжа си, просто не го прилагаха в действие. Всъщност баща ѝ беше слуга на майка ѝ, откакто Елайза се помнеше – двамата спяха в различни стаи, той трябваше да чука на вратата ѝ, преди да влезе (защото, нахлуеше ли неочаквано, тя щеше да получи главоболие), и да оставя на нея решенията какво да правят с къщата, градината, конете или дъщеря им. В края на всеки месец, когато носеше печалбата от дъскорезницата, баща ѝ даваше парите на майка ѝ, която отделяше нужната сума за плащане на сметките и го пращаше да внесе останалото в банката. Елайза беше единственото им дете – поредното доказателство в нейните очи, особено след като се омъжи, че майка ѝ командва парада. С Питър такова нещо бе невъзможно. Една от причините да не скърби за него и вече самостоятелно да изкарва прехраната си в Монтерей (при това

---

¹ Привърженици на шотландско религиозно и политическо движение от XVII в. в защита на Презвитерианската църква. – Б. пр.

² Шотландско фамилно име. – Б. пр.

успешно!) беше недвусмисленото му намерение да я обладава един-два пъти дневно независимо от нейното желание. А после, когато беше усетила раздвижването в утробата си, той я беше завел при една жена на Саут Пичър Стрийт в Каламазу, която ѝ даде да изпие някаква отвара и я остави при себе си за през нощта. Елайза така и не видя плода. След случилото се Питър винаги бързаше да се отдръпне от нея преди края и освен това си купи някакви гумички. Когато я заведе в Монтерей, той намери лекар, който даде такова гумено нещо и на нея – песар, който тя трябваше да мие, да го пъха в тялото си и да го пази. Ако имаше нещо, за което Елайза бе признателна на Питър Каргил, то беше, че благодарение на него се научи как да не забременява.

Естествено, златотърсаческата авантюра не доведе до резултат. Навремето – да речем, преди десет години – Монтерей бе притегателно място, сега обаче този статут принадлежеше на Сан Франциско, на два дни път на север по крайбрежието. Монтерей беше красив и приятен град, но в близките възвишения нямаше злато, корабите смятаха залива за много отворен, вятърът беше прекалено променлив, а околността – най-малкото плашеща. Имаше хубави и плодородни места за земеделие, но те бяха разпокъсани от остри върхове и стръмни склонове. Дървеният материал беше в изобилие, но транспортирането на чамовите и дъбовите трупи до някоя река беше ужасно тежка задача. Нямаше много жени – според Елайза на една се падаха осем-девет мъже – и всички хора се разбираха добре помежду си (испанци, португалци, индианци румсен и охлоне, британски моряци, американски заселници, дори католически свещеници и презвитерианци), но може би причината се криеше във факта, че по-коравите и алчни мъже бяха заминали другаде, както бе направил онзи, който застреля Питър – вечерта бил тук, на другия ден изчезнал, никой не научил името му и дори не видял лицето му под обилното окосмяване. Достатъчно бе да си обръсне мустаците и брадата и да си подстриже чорлавата коса, за да стане неузнаваем. В Монтерей нямаше полиция, Елайза беше чувала за някакъв шериф, но тук по-скоро действаше виджилантизмът. Думата беше испанска, Елайза я научи, след като пристигна в Калифорния: ако убиеха човек, на когото общността държеше, се събираха доброволци, за да заловят убиеца. Оказа се, че никой не дава пет пари за Питър, и толкова по-добре.

На погребението му в общинското гробище негова позната, която той представи на Елайза като госпожа Паркс, когато я срещнаха веднъж на Пасифик Стрийт, се приближи до нея и ѝ каза: „Скъпа, не се колебай да ме потърсиш, ако се окажеш в затруднено положение. Мисля, че мога да ти помогна“. Жената пъхна някакво листче в ръката ѝ, на което с мастило беше написала името и адреса си. След две седмици Елайза простодушно отиде при нея да помоли за малък заем, но когато прекрачи прага на голямата къща с хубава веранда отпред, разбра, че е попаднала в публичен дом. Преглътна страховете си и се предложи, а първият мъж, който я избра, се отнесе с нея много по-мило, отколкото Питър някога. Майка ѝ не знаеше нищо за тези неща. Не знаеше също, че по съвет на госпожа Паркс Елайза е променила името си от Каргил на Рипъл – фамилия, която я развеселяваше и ѝ напомняше за нещо приятно. Момичетата в заведението на госпожа Паркс (Ан, Олив, Хариет, Амилия) до едно имаха приятни фамилни имена като Каръл, Брийз, Скай и всички те бяха английски, дори на онези, които най-често говореха на испански. Бяха надлежно обучени как да ползват песар и как да познават дали мъжът има инфекция – ранички или мехури по члена, течение със странна миризма или цвят. Жените се поддържаха чисти и ако някой от мъжете беше мръсен, му посочваха легена с вода, каквато госпожа Паркс беше сложила във всяка стая. Нито едно момиче не живееше в къщата – само госпожа Паркс обитаваше задна стаичка на приземния етаж, – но изкарваха достатъчно пари, за да се издържат.

Първата сутрин Елайза си тръгна с цял долар – златна монета, която ѝ остави клиентът. Тя я подаде на хазайката си, която я погледна и благоразумно се въздържа да я попита как се е сдобила с нея. Това беше друга хубава особеност на Монтерей – никой не си пъхаше носа в чуждите дела, никой не задаваше неудобни въпроси. Вероятно обяснението се криеше във факта, че в градчето имаше малко църкви, повечето католически. Съвсем наблизко, в Кармел, имаше мисионери, но те не приличаха на ковенантерите, които непрекъснато ти натякваха за спасението.

Беше април 1852 г. Елайза не бе получавала вест от майка си цели два месеца. Вече имаше почти петдесет долара в сметката си. Госпожа Паркс беше стриктна относно заплащането – клиентите ѝ плащаха още с пристигането си, а тя водеше счетоводната книга и внасяше парите в банката. Ако клиентите искаха да оставят още пари на момичетата, преди да си тръгнат, госпожа Паркс не възразяваше. Те често плащаха със златен прашец, съдържателката обаче плащаше на момичетата си в долари, което напълно устройваше Елайза. В момента тя се намираше недалече от заведението на госпожа Паркс и току-що беше обядвала с голяма порция овнешка яхния. Когато стана от стола си в своята любима кръчма – официално се казваше „Мечата бърлога“, но всички я наричаха „Мечока“, – тя кимна на собственика, приятен мъж, който понякога се дотътряше при госпожа Паркс, махна на Рупърт, който обикновено ѝ сервираше, и излезе на улицата. Мъглата се бе вдигнала и духаше доста силно. Елайза притисна с длан бонето си, за да не отлети, и реши да провери каква работа може да ѝ се отвори по-късно.

Госпожа Паркс седеше на верандата със своя приятел господин Бауер. Тя махна приветливо на Елайза, заведе я вътре и провери ангажиментите ѝ. Клиентът се казваше Илайджа Харуд, щеше да дойде в девет и беше помолил да закара Елайза в къщата си на Джеферсън Стрийт, където да прекара с нея нощта, и да я върне на сутринта. Госпожа Паркс погледна Елайза и повдигна вежди.

– Виждала съм прекрасни къщи на Джеферсън Стрийт – каза Елайза.

– Несъмнено – отвърна госпожа Паркс. – Опитай, ако искаш. Някои момичета се чувстват малко неловко.

Елайза си помисли за Питър. Само той я беше карал да се чувства неловко.

– Господинът е доста възрастен – добави госпожа Паркс. – И не е, как да се изразя, особено надарен. Доколкото знам, се старае, но бързо се изморява. Страхува се, че ако го направи тук, няма да има сили да се прибере.

– Вежливо е да го посети в дома му – отбеляза Елайза.

Госпожа Паркс се усмихна.

– Несъмнено. И много изгодно.